Grote Bickersstraat 74
1013 KS Amsterdam

Postbus 247
1000 AE Amsterdam

t 020 522 54 44
f 020 522 53 33
e info@tns-nipo.com
www.tns-nipo.com

Political & Social

Rapport

Vuurwerk opnieuw gepeild

Verandering in de draagvlak en alternatieven voor het afsteken van vuurwerk met Oud en Nieuw (2008 – 2012)

Job van den Berg, Tim de Beer

G3893 | mei 2012

Dit document is uitsluitend voor deze opdrachtgever opgesteld. Alle in het document vermelde gegevens zijn strikt vertrouwelijk. Door ons lidmaatschap zijn wij gehouden de gedragsregels na te leven van Esomar en de MarktOnderzoekAssociatie (MOA).
© TNS NIPO | ISO 9001, ISO 20252, ISO 26362, ISO 14001 en ISO 27001 gecertificeerd | rapport nederlands.dotm

Inhoud

	Samenvatting en aanbevelingen	**1**
	Inleiding	**2**
1	**Iets meer ‘knallen’ maar houding blijft gelijk tegenover vuurwerk**	**4**
2	**Vandalisme verdient minder, maar Geweld tegen hulpverleners verdient meer prioriteit in 2012**	**6**
3	**Alternatieven voor handhaving huidige situatie of totaal verbod op vuurwerk**	**8**
3.1	Een derde is voorstander van huidige afsteekmogelijkheden - het is traditie!	8
3.2	Alternatief: 60% is positief tegenover centraal afsteken	9
3.3	‘Vuurwerkshow’ krijgt voorkeur boven afsteken op vooraf aangewezen plekken	11
3.4	‘Vuurwerkshow’ leidt ook tot minder materiële, lichamelijke en\of psychische schade	12

Samenvatting en aanbevelingen

Dit onderzoek is een vervolgmeting op een onderzoek uitgevoerd door TNS NIPO in 2008 over het draagvlak van het afsteken van vuurwerk met Oud en Nieuw. In dit rapport bespreken we de meest saillante resultaten die uit het onderzoek komen. De focus ligt op de overeenkomsten/ verschillen met het onderzoek wat TNS NIPO in 2008 heeft uitgevoerd.

Onze resultaten laten zien dat het percentage positief en negatief ten opzichte van vuurwerk in algemeen elkaar, net als in 2008, in evenwicht houdt. Verder blijkt dat:

- Het aandeel respondenten dat vindt dat vuurwerk de persoonlijke veiligheid op straat bedreigt, licht is gedaald ten opzichte van 2008.
- Geweld tegen hulpverleners in 2012 door meer respondenten als een grootschalig probleem wordt gezien (55%) in vergelijking tot 2008 (40%).
- Minder respondenten, vergeleken met 2008, iets gezien, gehoord of gelezen hebben over de schade die tijdens de afgelopen jaarwisseling was veroorzaakt. En dat terwijl dit onderzoek, in vergelijking tot het onderzoek in 2008, drie tot vier maanden eerder in het jaar was uitgevoerd!

Met betrekking tot *alternatieven* voor het handhaven van de huidige situatie of een totaalverbod van het afsteken van vuurwerk komt naar voren:

- Een derde deel van bevolking is groot voorstander van het handhaven van de huidige mogelijkheden om tijdens de jaarwisseling af te steken. Voornaamste reden: traditie (65% onder de groep die groot/enigszins voorstander is van de handhaving).
- Centraal afsteken als alternatief voor handhaven of totaalverbod : 60% staat daar tamelijk tot zeer positief tegenover.
- Bij ongeveer de helft heeft het organiseren van een vuurwerkshow door de gemeente de voorkeur met betrekking tot centraal afsteken van vuurwerk, 23% kiest voor vuurwerk op vooraf aangewezen plekken.
- 80% denkt dat er minder materiële, lichamelijke en\ of psychische schade zal zijn wanneer er een vuurwerkshow door de gemeente wordt georganiseerd.

Uit ons onderzoek blijkt dat (net als in 2008) het afsteken van vuurwerk bij lange na niet het grootste probleem is ten tijde van de jaarwisseling. Om die reden is er weinig noodzaak om te sleutelen aan de regels omtrent afsteektijden of –plaatsen. Het is denkbaar om bij een volgende jaarwisseling op sommige plaatsen te ‘experimenteren’ met de alternatieven voor het afsteken van vuurwerk met Oud en Nieuw en dan met name door het organiseren van een vuurwerkshow door de gemeente. Ongeveer de helft steunt dit alternatief. Een ‘vuurwerkshow’ geeft ‘kader’ aan het evenement, omdat instanties veel beter instaat kunnen zijn om 1) Oud en Nieuw te coördineren en 2) de ‘grootte’ van het evenement in de hand te houden. Wel moet hierbij een kanttekening worden gemaakt: 38% wil zelf verantwoordelijk zijn voor de gevaren bij het afsteken van vuurwerk. Laat de eigen verantwoordelijkheid dus voortbestaan.

Inleiding

Nederland kampt sinds enige jaren met de zogenoemde ‘nieuwjaarsproblematiek’. Tijdens de jaarwisseling is er sprake van overlast, vandalisme, schade en lichamelijk letsel. In opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft TNS NIPO in 2008 onderzoek uitgevoerd naar de opvattingen van Nederlanders over afsteektijden van vuurwerk in het algemeen en de houding ten opzichte van een eventuele inperking van deze afsteektijden. Uit het onderzoek dat TNS NIPO in 2008 heeft uitgevoerd kwam een genuanceerd beeld naar voren. Niet zozeer overlast ten gevolge van het afsteken van vuurwerk, maar vooral vandalisme en geweld tegen hulpverleners werd door de gemiddelde Nederlander als een bron van ergernis ervaren. Het aantal voor- en tegenstanders van het afsteken van vuurwerk tijdens de jaarwisseling hield elkaar redelijk in balans. Voor zowel inperking als verruiming van de afsteektijden bestond geen eensluidend draagvlak.

Nu, 4 jaar later, heeft het ministerie van Infrastructuur en Milieu opdracht gegeven om een (gedeeltelijke) herhaling van het onderzoek dat TNS NIPO in de zomer van 2008 deed, uit te laten voeren. Een belangrijke reden voor deze vervolgmeting is dat de Tweede Kamer besloten heeft om een hoorzitting te houden over de traditie van de jaarwisseling in relatie tot vuurwerk.

Dit onderzoek zal op enkele aspecten verschillen ten opzichte van het onderzoek dat TNS NIPO in 2008 heeft uitgevoerd. Ten eerste, zijn er in dit onderzoek geen vragen aan de respondenten gesteld over vervanging van een volledig verbod op het afsteken van vuurwerk. In plaats daarvan focussen we op *alternatieven* voor het handhaven van de huidige situatie of een totaalverbod van het afsteken van vuurwerk. In de huidige situatie mag er vuurwerk worden afgestoken van 10.00 uur 's ochtends op 31 december tot 2.00 uur 's nachts op 1 januari. Alternatieven waar wij in dit onderzoek speciaal aandacht aan besteden zijn: 1) de mogelijkheid dat er enkel en alleen op een centraal punt vuurwerk afgestoken mag worden zoals op bepaalde aangewezen plekken in de stad/ dorp en 2) een ‘vuurwerkevenement’ georganiseerd door de gemeente.

In dit rapport bespreken we de meest saillante resultaten die uit het onderzoek komen. De focus ligt op de overeenkomsten/ verschillen met het onderzoek wat TNS NIPO in 2008 heeft uitgevoerd.

Onderzoeksverantwoording
Het onderzoek is uitgevoerd vanaf 4 april tot en met 11 april volgens de zogeheten CAWI-methode (Computer Assisted Web Interviewing). Respondenten uit TNS NIPObase ontvangen een e-mail met daarin een link naar de vragenlijst en vullen deze vervolgens op hun eigen pc in.

In totaal namen 1.043 van de 1.350 uitgenodigde respondenten aan het onderzoek deel, een respons van 77%. Net als in het onderzoek van 2008, werden alleen meerderjarige respondenten (18 jaar en ouder) ondervraagd.

Het onderzoek is representatief voor de Nederlandse bevolking van 18 jaar en ouder. Net als in 2008 zijn de resultaten, na het veldwerk, gewogen op: geslacht, leeftijd en WIN-profiel. Hierdoor kunnen we de resultaten van 2012 volledig met die van 2008

vergelijken. Het is belangrijk om te vermelden dat we in tegenstelling tot het onderzoek van 2008, niet het verband tussen de WIN-profielen[1] en de antwoorden zullen bespreken.

[1] WIN staat voor 'Waarden in Nederland'. Dit is een waardensegmentatie die TNS NIPO hanteert waarmee de Nederlandse bevolking in acht verschillende leefstijlsegmenten wordt ingedeeld.

1 Iets meer ‘knallen’ maar houding blijft gelijk tegenover vuurwerk

In dit eerste hoofdstuk zullen we in kaart brengen wat de houding van de Nederlandse bevolking momenteel is tegenover het afsteken van vuurwerk. We bekijken of deze houding in 4 jaar tijd is veranderd. Daarnaast brengen we het gedrag van de burgers in kaart. Hoeveel procent steekt überhaupt vuurwerk af en zo ja, om wat voor soort vuurwerk gaat het?

Tabel 1 geeft een overzicht van de houding van de Nederlandse bevolking tegenover het afsteken van vuurwerk. Er is in de afgelopen 4 jaar weinig veranderd. Het percentage dat positief en negatief tegenover afsteken van vuurwerk staat, houdt elkaar in evenwicht. Nederlanders staan iets negatiever tegenover het afsteken van vuurwerk, maar niet significant.

1 | Percentage positief en negatief tegenover afsteken vuurwerk houdt elkaar in evenwicht

Houding tegenover afsteken vuurwerk	**2008** **%**	**2012** **%**
Zeer positief	12	12
Tamelijk positief	41	38
Tamelijk negatief	25	30
Zeer negatief	20	19
Weet niet \ geen mening	1	1

Bron: TNS NIPO, 2012

De Nederlandse bevolking is over het algemeen niet per se meer of minder vuurwerk gaan afsteken met Oud en Nieuw. De percentages met betrekking tot de frequentie van het afsteken van vuurwerk met Oud en Nieuw, houden elkaar nagenoeg in evenwicht. Wél komt naar dat men in 2012 significant (dikgedrukt) meer *knal*vuurwerk afsteekt in vergelijking tot 2008. In 2012 steekt 21% knalvuurwerk af. In 2008 was dit 10% (zie Tabel 2).

2 | Vergeleken met 2008 wordt er meer knalvuurwerk afgestoken – de frequentie blijft gelijk

Het soort vuurwerk dat men afsteekt met Oud en Nieuw	**2008 %**	**2012 %**
Knalvuurwerk	10	**21**
Siervuurwerk	89	76
Diversen	1	3
De frequentie van het afsteken van vuurwerk met Oud en Nieuw		
Altijd	8	10
Bij de meeste jaarwisselingen wel	12	13
Bij de meeste jaarwisselingen niet	15	16
Nooit	65	62

Bron: TNS NIPO, 2012

2 Vandalisme verdient minder, maar Geweld tegen hulpverleners verdient meer prioriteit in 2012

Als Nederlanders echter gevraagd wordt in welke mate ze een aantal mogelijke vormen van overlast als een probleem met Oud en Nieuw ervaren, dan komt overlast door vuurwerk ook in 2012 bij lange na *niet* als grootste probleem naar voren. Nederlanders vinden dat de meeste prioriteit gegeven moet worden aan *Geweld tegen hulpverleners* (55%). Dit percentage is verder gestegen in vergelijking tot 2008. Met andere woorden, Nederlanders geven nog sterker aan dat *Geweld tegen hulpverleners* als vorm van overlast de grootste prioriteit moet krijgen.
Een derde deel van de Nederlanders vond dat *vandalisme* de grootste prioriteit verdient bij de jaarwisseling in 2008. Nu anno 2012 is dit percentage significant gedaald naar 19%. Het afsteken van vuurwerk is licht gedaald (van 6 naar 4 procent), maar niet significant. Overige vormen van overlast zijn niet in prioriteit gestegen noch gedaald tussen 2008 en 2012.

3 | Vandalisme minder, maar Geweld tegen hulpverleners verdient meer prioriteit in 2012

Verdient grootste prioriteit	**2008** **%**	**2012** **%**
Geweld tegen hulpverleners	40	**55**
Vandalisme	28	**19**
Brandstichting	10	8
Vechtpartijen	8	5
Afsteken van vuurwerk	6	4
Openbare dronkenschap	4	3
Diefstal	1	1

Bron: TNS NIPO, 2012

Een saillant detail is dat *minder* respondenten iets gezien, gehoord of gelezen hebben over de schade die tijdens de afgelopen jaarwisseling was veroorzaakt in 2012 vergeleken met 2008 (zie Tabel 4). Dit is een interessante bevinding, omdat dit onderzoek in april is uitgevoerd en het onderzoek in 2008 was in augustus uitgevoerd. Met andere woorden, Nederlanders percipiëren in 2012 minder schade met Oud en Nieuw in vergelijking tot 2008 en dit effect wordt nog verder benadrukt gezien het feit dat het onderzoek in 2008 drie tot vier maanden eerder in het jaar was uitgevoerd!

4 | Minder respondenten hebben iets gezien, gehoord of gelezen over de schade tijdens Oud en Nieuw

Iets gezien, gehoord of gelezen over de schade tijdens de afgelopen jaarwisseling	**2008 %**	**2012 %**
Ja	69	**61**
Nee	23	28
Weet niet (meer)	8	11

Bron: TNS NIPO, 2012

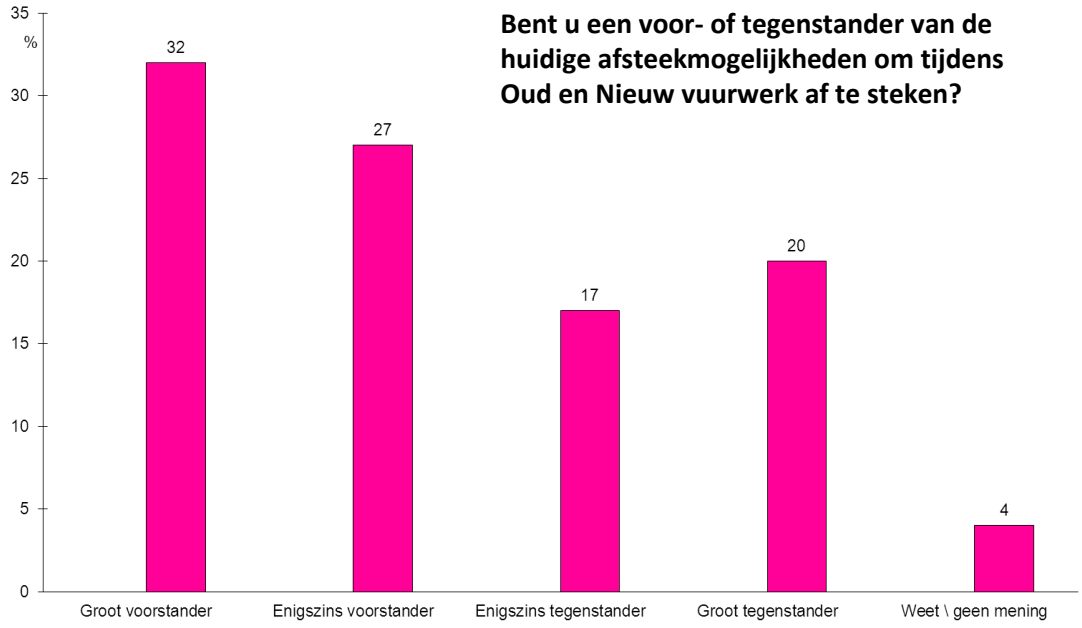
3 Alternatieven voor handhaving huidige situatie of totaal verbod op vuurwerk

Zoals aangegeven verschilt dit onderzoek op enkele fronten met dat van 2008. In tegenstelling tot het onderzoek van 2008 focussen we op *alternatieven* voor het handhaven van de huidige situatie of een totaalverbod van het afsteken van vuurwerk.

3.1 Een derde is voorstander van huidige afsteekmogelijkheden - het is traditie!

In de huidige situatie mag er vuurwerk worden afgestoken van 10.00 uur 's ochtends op 31 december tot 2.00 uur 's nachts op 1 januari. Een derde deel is een groot voorstander van deze huidige afsteekmogelijkheden. Een vijfde deel is een groot tegenstander van de huidige regels. Al met al is 59% voorstander van handhaving en 37% tegenstander. Verder blijkt dat mannen groter voorstander zijn van de huidige afsteekmogelijkheden dan vrouwen.

5 | 32% is groot voorstander huidige afsteekmogelijkheden; 20% is groot tegenstander

Bron: TNS NIPO, 2012

We vroegen aan de respondenten die groot/enigszins voorstander zijn van de huidige mogelijkheden om tijdens Oud en Nieuw vuurwerk af te steken (N=617) waarom zij deze huidige mogelijkheden willen behouden. Een overgrote meerderheid van hen (65%) geeft aan dat het traditie is om vuurwerk af te steken. Verder zegt 38% dat mensen zélf verantwoordelijk zijn voor de gevaren bij het afsteken van vuurwerk. Een verbod op het afsteken van vuurwerk tijdens Oud en Nieuw is volgens deze groep mensen mogelijk betuttelend. Nog een derde vindt dat het naleven van een verbod te kostbaar of

onmogelijk is. Eveneens een derde vindt vuurwerk leuk om naar te kijken. Mannen vinden het leuker om zelf vuurwerk te kunnen afsteken dan vrouwen.

6 | Overgrote meerderheid (65%) voorstanders wil handhaving huidige afsteekmogelijkheden vanwege Traditie [2]

Reden voorstander handhaving huidige mogelijkheden afsteken vuurwerk met Oud en Nieuw	**2012 %**
Het is traditie om vuurwerk af te steken	65
Mensen zijn zelf verantwoordelijk voor de gevaren bij het afsteken van vuurwerk\ een eventueel verbod is betuttelend	38
Het naleven van een verbod is in de praktijk onmogelijke \ te kostbaar	33
Ik vind het leuk om naar het afsteken van vuurwerk te kijken	31
Ik vind het leuk om zelf vuurwerk te kunnen afsteken	13
De risico's bij het afsteken van vuurwerk zijn niet zo groot	8

Bron: TNS NIPO, 2012

3.2 Alternatief: 60% is positief tegenover centraal afsteken

Een alternatief voor het handhaven van de huidige situatie omtrent het afsteken van vuurwerk met Oud en Nieuw of een totaalverbod is het centraal afsteken van vuurwerk.

Figuur 7 laat zien dat 60% zeer/tamelijk positief tegenover dit alternatief staat voor het handhaven van de huidige situatie of een totaalverbod op vuurwerk afsteken tijdens Oud en Nieuw. Voorstanders beargumenteren hun standpunt als volgt:

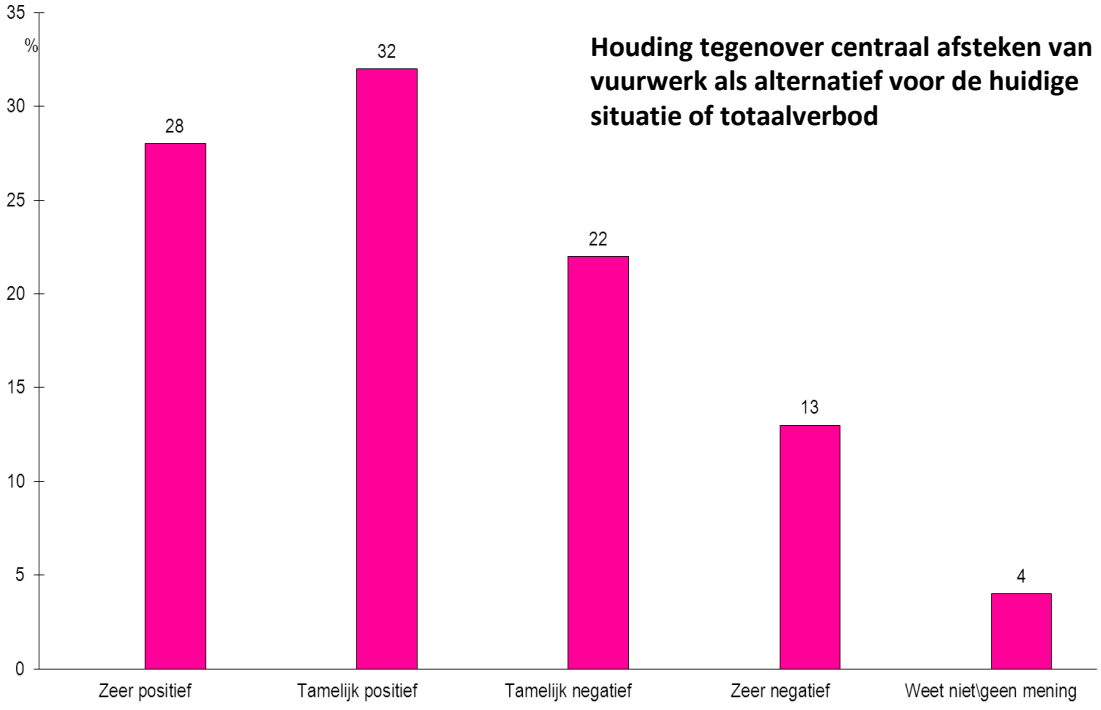
"Bij centraal afsteken heb je tenminste nog iets van een keuze of je wel of niet jezelf wilt blootstellen aan de overlast door vuurwerk; er is nu gewoon geen ontsnappen aan".

Een ander veel voorkomend argument is:

"Centraal afsteken zorgt voor meer controle en zorgt dat het evenement beheersbaar is en blijft".

[2] Bij deze vraag waren meerdere antwoordmogelijkheden mogelijk. Daarom tellen de percentages op tot 188%. Bovendien is deze vraag alleen gesteld aan respondenten die aangaven 'voorstander' te zijn van de huidige mogelijkheden.

7 | Ruim draagvlak (60%) voor centraal afsteken van vuurwerk met Oud en Nieuw

Bron: TNS NIPO, 2012

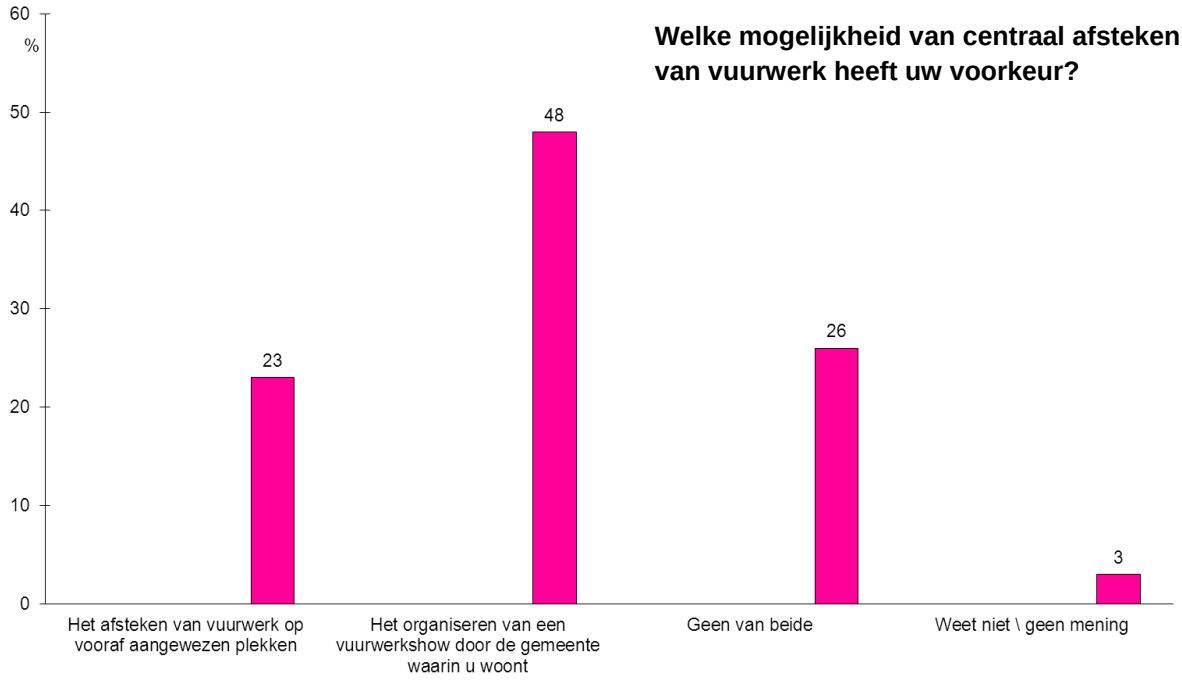
3.3 ‘Vuurwerkshow’ krijgt voorkeur boven afsteken op vooraf aangewezen plekken

Onder ‘centraal afsteken’ van vuurwerk kan men verschillende dingen verstaan. Daarom focussen we nu op 2 mogelijkheden met betrekking tot het centraal afsteken van vuurwerk: 1) het enkel en alleen toestaan dat op een centraal punt vuurwerk afgestoken mag worden zoals op bepaalde aangewezen plekken in de stad/ dorp en 2) een ‘vuurwerkevenement’ georganiseerd door de gemeente.

Figuur 8 laat het verschil in draagvlak voor beide mogelijkheden met betrekking tot het centraal afsteken van vuurwerk zien.

We zien dat bijna de helft van de mensen voorkeur heeft voor een vuurwerkshow door de gemeente als mogelijkheid van centraal afsteken boven het afsteken van vuurwerk op vooraf aangewezen plekken.

8 | Bijna de helft geeft voorkeur aan Vuurwerkshow door de gemeente

Bron: TNS NIPO, 2012

3.4 ‘Vuurwerkshow’ leidt ook tot minder materiële, lichamelijke en\of psychische schade

Uit Tabel 9 blijkt dat een vuurwerkshow niet alleen het alternatief is met de meeste draagvlak, maar ook wordt gezien als een middel om materiële, lichamelijke en\of psychische schade te voorkomen. 80% denkt dat er minder materiële, lichamelijke en\of psychische schade wanneer een Vuurwerkshow wordt ingevoerd. Met betrekking tot het alternatief van vooraf aangewezen plekken is eveneens een (kleinere) meerderheid van mening dat er minder schade zal zijn (69%).

9 | Vuurwerkshow leidt tot minder materiële, lichamelijke en\of psychische schade

Meer of minder materiële, lichamelijke en\of psychische schade wanneer centraal afsteken wordt ingevoerd	**Alternatief 1: Vuurwerkshow**	**Alternatief 2: Vooraf aangewezen plekken**
Meer schade	6	13
Minder schade	80	69
Weet niet\ geen mening	14	18

Bron: TNS NIPO, 2012